

- Д. В. Єременко. – К., 2008. – 20 с.
5. Кірейцев Г. Г. Обліково-аналітична система сільськогосподарського підприємства в умовах антикризового управління / Г. Г. Кірейцев, В. А. Нехай // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 3. – С. 85-86.
  6. Лисенко Н. М. Облікова інформація в системі управління підприємства (на прикладі житлово-комунального господарства) / Н. М. Лисенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 9 (52). – С. 62-68.
  7. Петрик О. А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук / О.А. Петрик. – К., 2004. – С. 13–14.
  8. Соколов Я. В. Основы теории бухгалтерского учета / Я. В. Соколов. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 496 с.
  9. Терещенко Л. О. Комп'ютерний аудит : [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц.] / Л. О. Терещенко, Б. В. Кудрицький. – К. : КНЕУ, 2011. – 226 с.
  10. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : [підручник] / В. Г. Швець. – К. : Знання, 2008. – 525 с.
  11. Шуть О. Н. Информациа как экономический ресурс : [Электронный ресурс] / О. Н. Шуть // Экономика России: основные направления совершенствования. – 2005. – № 7. – Режим доступа : <http://www.cfn.ru>.

УДК 631.1:633.18(477)

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ ГАЛУЗЕВОЇ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ «РОЗВИТОК ГАЛУЗИ РИСІВНИЦТВА В УКРАЇНІ ДО 2020 РОКУ»

*Морозов Р.В. – д.е.н., професор, Херсонський ДАУ
Дудченко В.В. – к.с.-г.н, Інститут рису НААНУ*

Постановка проблеми. У питаннях забезпечення продовольчої безпеки, що відповідають сучасній аграрній політиці і національній доктрині України в галузі агропромислового виробництва, роль рису та продуктів його переробки не варто недооцінювати. Розвиток вітчизняного рисівництва до рівня, що забезпечує мінімізацію залежності внутрішнього ринку країни від імпорту рису, є одним з важливих напрямів у вирішенні питання національної продовольчої безпеки. Внутрішній ринок України потребує зростання обсягів валового виробництва зерна рису у найближчій перспективі до рівня 200–220 тис. т, що дозволить забезпечити населення України високоякісним рисом вітчизняного виробництва на рівні 80–90% від загального попиту на продукцію рисівництва. Поступове зростання валового виробництва зерна рису в Україні дасть можливість збільшити обсяги його експорту (сировиною та в переробленому вигляді).

Стан вивчення проблеми. Виробничий досвід дозволяє висвітлити деякі ретроспективні аспекти даної проблематики (XXI ст.) і виявити наяв-

ність підстав для оптимістичного погляду на розвиток галузі рисівництва в майбутньому.

Узагальнююче обґрунтування необхідності і доцільності вирощування рису на півдні України викладено в цільовій комплексній програмі розвитку галузі рисівництва «Рис Херсонщини» (2000 р.) [7]. Про її результативність свідчить динаміка зростання виробництва рису в країні.

У 2004 р. була розроблена Галузева комплексна програма «Рис України –2005–2010» [1], метою якої була спроба об'єднати зусилля рисівників, науковців, працівників сфери сервісного обслуговування при підтримці держави в регіонах рисосіяння, збільшити валове виробництво рису та підвищити його якість, враховуючи агротехнічні, економічні та екологічні вимоги при його вирощуванні. В програмі «Рис України –2005–2010» зазначалось, що важливе значення мають державна підтримка і регулювання фінансових відносин; реалізація організаційно-економічних заходів, спрямованих на забезпечення цілісності рисових сівозмін; об'єднання виробників рису в регіональні кооперативи, асоціації, інші форми міжгосподарських об'єднань, здатних освоїти сучасну технологію вирощування рису; ефективне використання іригаційного фонду.

Відповідно до «Концепції державної підтримки галузі рисівництва в Україні» [3] сучасний стан галузі, її матеріально-технічної бази об'єктивно вимагають створення цілісної системи державного регулювання і підтримки, яка повинна включати: нормативно-правове забезпечення; фінансово-економічне регулювання і ресурсне забезпечення; адміністративні контрольні заходи; наукове та інформаційне забезпечення.

Зрештою, 2010 р. спільними зусиллями Мінагрополітики і НААН України була розроблена Галузева комплексна програма «Рис України 2010–2015 роки» [4], яка спрямована на виконання положень Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» [6].

Зазначимо, що про необхідність розробки програм, метою яких є розв'язання окремих проблем розвитку економіки і суспільства, а також проблем розвитку окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, що потребують державної підтримки, наголошується в Законі України «Про державні цільові програми» [2].

Таким чином, нині і на ближню перспективу досягнення стабільно економічного розвитку галузі рисівництва вимагає на основі прогнозів виробництва, аналізу стану та перспектив розвитку галузі розробки галузевої комплексної програми «Розвиток галузі рисівництва в Україні до 2020 року».

Завдання і методика досліджень. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні концептуального підходу до розробки галузевої комплексної програми «Розвиток галузі рисівництва в Україні до 2020 року».

Теоретичною та методологічною основою дослідження склали діалектичний та системний підходи до пізнання соціально-економічних явищ, праці вітчизняних вчених. Одним з методів, за допомогою якого досліджуються складні соціально-економічні проблеми розвитку аграрного сектору і його галузей, є програмно-цільовий метод. Суть програмно-цільового методу як

основного методу державного і регіонального управління, за визначенням вітчизняних вчених, полягає в тому, що «...на основі прогнозів виробництва і збуту сільськогосподарської продукції, аналізів стану та перспектив розвитку розробляються цільові програми розвитку аграрного сектору, його галузей і регіонів, підкріплені державним фінансуванням та іншими важелями економічного регулювання» [5]. Науково-інформаційну базу дослідження склали законодавчі та інші нормативно-правові акти України, програмні документи, статистичні дані, представлені Державною службою статистики України, Інститутом рису Національної академії аграрних наук України, Херсонським обласним управлінням водних ресурсів.

Результати досліджень. Перспективним з погляду раціонального використання наявних матеріально-технічних ресурсів, водокористування та формування високорентабельного виробництва, орієнтованого на отримання високих економічно виправданих рівнів врожайності екологічно чистої сільськогосподарської продукції, є рисівництво. Незважаючи на істотні зміни, що відбулися останнім часом, галузь рисівництва зберегла внутрішньосистемні зв'язки і продовжує залишатися складною динамічною системою, що вимагає державного регулювання і підтримки.

Метою галузевої комплексної програми «Розвиток галузі рисівництва в Україні до 2020 року» (Програми) є сприяння реалізації державної політики щодо регулювання розвитку галузі рисівництва, забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, виробничого і науково-технічного потенціалу, а також координації діяльності всіх виконавців (центральної і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій) для розв'язання найважливіших проблем галузі.

Головні завдання Програми:

1. Збільшення посівних площ і валового виробництва рису за рахунок проектування, будівництва нових рисових зрошувальних систем і реконструкції внутрішньогосподарської мережі існуючих рисових зрошувальних систем, окремих об'єктів інженерної інфраструктури для забезпечення населення України високоякісним рисом вітчизняного виробництва.

2. Підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного рисівництва на внутрішньому та зовнішньому ринках за рахунок поліпшення технічних, технологічних і економічних параметрів галузевої продукції.

3. Забезпечення раціонального використання меліорованих земель та збереження рисових агроландшафтів у проектному стані.

4. Забезпечення зайнятості сільського населення території рисосіяння України за рахунок створення нових виробництв.

Зазначимо, що у галузі рисівництва накопичилися складні проблеми, розв'язання яких неможливе засобами територіального чи галузевого управління та потребують державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування (табл. 1).

Таблиця 1 – Галузеві проблеми, розв’язання яких потребують державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування*

Галузеві проблеми	Оптимальний варіант розв’язання проблеми
Загальна площа втрачених у 2014 р. рисових зрошувальних систем, що розташовані в північній частині Автономної Республіки Крим становить майже 32 тис. га <i>(за прогнозними розрахунками Україна може недоотримати крупнорисової власного виробництва в обсягах 40–42 тис. т)</i>	Збільшення посівних площ і валового виробництва рису за рахунок: - проектування, будівництва нових рисових зрошувальних систем на території Херсонської області; - реконструкції внутрішньогосподарської мережі існуючих рисових зрошувальних систем, окремих об’єктів інженерної інфраструктури
У результаті реорганізації аграрного сектору рисові системи стали власністю більш як 17 тис. пайовиків, а внутрішньогосподарська мережа рисових зрошувальних систем знаходиться у комунальній власності селищних і сільських рад, які не мають коштів на підтримку цих складних інженерних споруд у робочому режимі, наявні випадки руйнування зрошувальних систем	Консолідація зусиль виробників рису (рисівницьких господарств), підприємств, які займаються прийманням на зберігання і переробкою рису, виробників технічних засобів, устаткування та інших матеріально-технологічних ресурсів для виробництва і перероблення рису, а також спеціалізованих науково-дослідних установ шляхом створення агропромислового територіального об’єднання. Інтеграція потенціалу агропромислового територіального об’єднання рисівницьких господарств та зв’язаних з ними за географічною й функціональною ознаками інфраструктурних складових, в числі яких органи місцевого самоврядування і державного управління, наукові установи, у напрямі проведення техніко-технологічної модернізації галузі рисівництва. Формування механізмів державно-приватного партнерства в галузі рисівництва, які спрямовані на інтегроване управління природно-ресурсними складовими сільськогосподарського виробництва, у тому числі управління функціонуванням рисових зрошувальних систем із відповідним узгодженням інтересів державних і приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди
Стан оснащення галузі рисівництва засобами механізації характеризується як незадовільний	Створення умов для переоснащення матеріально-технічної бази рисівницьких господарств шляхом удосконалення довготермінового кредитування, запровадження механізмів здешевлення кредитів для виробників рису, системи фінансового лізингу, оновлення машинно-тракторного парку рисівницьких господарств новими вітчизняними засобами механізації (тракторами, рисообиральними комбайнами, самохідними обприскувачами, лазерними планувальниками та ін.)
Необхідність проведення реконструкції меліоративних систем, окремих об’єктів інженерної інфраструктури, у першу чергу рисових зрошувальних систем, які були побудовані в земельному руслі	Державне фінансування витрат на реконструкцію і експлуатацію меліоративних систем, окремих об’єктів інженерної інфраструктури, у тому числі рисових зрошувальних систем на площі понад 10 тис. га.
Високі ціни (тарифи) на електроенергію і зрошувальну воду	Формування тарифної політики, зокрема, встановлення фіксованих цін (тарифів) на електроенергію і зрошувальну воду, у тому числі диференційованих тарифів, що відповідають розміру економічно обґрунтованих витрат на подачу, розподіл і відведення води на меліорованих землях
Недостатнє фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт	Державне фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, спрямованих на забезпечення виконання фундаментальних і прикладних досліджень у галузі рисівництва

*Систематизовано за даними Інституту рису Національної академії аграрних наук України.

За нинішньої економічної ситуації, незважаючи на існуючі галузеві проблеми, пов'язані з вирощуванням рису, виробництво його зерна залишається перспективним напрямом розвитку землеробства Південного Степу України.

Напрями організаційно-економічних та техніко-технологічних перетворень галузі рисівництва та заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем та досягнення завдань і мети Програми, наведені в табл. 2.

Таблиця 2 – Напрями організаційно-економічних та техніко-технологічних перетворень галузі рисівництва та заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем та досягнення завдань і мети Програми*

Напрями організаційно-економічних та техніко-технологічних перетворень галузі рисівництва, спрямовані на досягнення завдань Програми	Заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем і досягнення мети Програми
Підвищення технологічної ефективності	Здійснення заходів із інтенсифікації виробництва рису (впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій вирощування нових високоврожайних районуваних сортів рису), дотримання науково обґрунтованих сівозмін, науково обґрунтованого комплексу еколого-меліоративних заходів щодо раціонального використання зрошувальної води, земельних та інших наявних ресурсів із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних суспільних інтересів, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість та стабільність довкілля
Техніко-технологічна модернізація	Проектування, будівництво нових рисових зрошувальних систем (контурних рисових зрошувальних систем, рисових систем із застосуванням краплинного зрошення), проведення реконструкції внутрішньогосподарської мережі рисових зрошувальних систем, окремих об'єктів інженерної інфраструктури, ремонтно-відновлювальних робіт та капітального планування чеків, впровадження сучасних технологій переробки рису-сирцю, а також переробки (використанні) побічних продуктів, переоснащення матеріально-технічної бази рисівницьких господарств із заміною застарілих основних фондів, у тому числі технічне переоснащення переробної сфери (реконструкція, будівництво рисопереробних заводів, що забезпечують високий вихід продукції та її відповідну якість)
Удосконалення організаційно-економічного механізму господарювання	Формування системи стратегічного управління розвитком галузі, удосконалення системи державного регулювання на інноваційній основі, наукового забезпечення та дорадництва
Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення	Створення системи управління базами даних, що відображають стан розвитку галузі рисівництва

*Систематизовано за даними Інституту рису Національної академії аграрних наук України.

Очікувані результати реалізації заходів з виконання Програми, відповідно до виробничо-господарських, організаційно-правових, соціально-економічних, екологічних вимог розвитку галузі рисівництва наведені в табл. 3.

Таблиця 3 – Очікувані результати реалізації заходів з виконання Програми*

Заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем і досягнення мети Програми	Очікувані результати (результативність виконання заходів)
<p>Здійснення заходів із інтенсифікації виробництва рису (впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій вирощування нових високоврожайних районуваних сортів рису), дотримання науково обґрунтованих сівозмін, науково обґрунтованого комплексу еколого-меліоративних заходів щодо раціонального використання зрошувальної води, земельних та інших наявних ресурсів із врахуванням конкретних зональних умов, узгодженості екологічних, економічних і соціальних суспільних інтересів, які забезпечують високу економічну і соціальну ефективність виробництва, екологічну збалансованість та стабільність довкілля</p>	<p>Збільшення виробництва рису-сирцю та крупи рисової за рахунок зростання посівних площ і використання нових вітчизняних високоврожайних з підвищеною якістю зерна сортів рису, адаптованих до біотичних та абіотичних факторів середовища.</p> <p>Впровадження у рисівницьких господарствах «Технології вирощування рису з врахуванням вимог охорони навколишнього середовища в господарствах України» (2011 р.), «Технології нормованого водокористування при вирощуванні рису з врахуванням вимог ресурсо- та природозбереження в господарствах України» (2009 р.), «Технології вирощування рису для харчових цілей та біопалива» (2013 р.).</p> <p>Поліпшення еколого-агримеліоративного стану ґрунтів рисових зрошувальних систем, уникнення процесів заболочування, вторинного засолення і осолонцювання ґрунтів за рахунок забезпечення роботи рисових зрошувальних систем у проектному режимі</p>
<p>Проектування, будівництво нових рисових зрошувальних систем (контурних рисових зрошувальних систем, рисових систем із застосуванням краплинного зрошення), проведення реконструкції внутрішньогосподарської мережі рисових зрошувальних систем, окремих об'єктів інженерної інфраструктури, ремонтно-відновлювальних робіт та капітального планування чеків, впровадження сучасних технологій переробки рису-сирцю, а також переробки (використанні) побічних продуктів, переоснащення матеріально-технічної бази рисівницьких господарств із заміною застарілих основних фондів, у тому числі технічне переоснащення переробної сфери (реконструкція, будівництво рисопереробних заводів, що забезпечують високий вихід продукції та її відповідну якість)</p>	<p>Проектування, будівництво контурних рисових систем (на даному етапі доцільно здійснити комплекс заходів, спрямованих на проектування і будівництво контурних рисових систем на зрошувальних землях Херсонської області, розташованих в межах двокілометрової зони від Каховської зрошувальної системи і Північно-Кримського магістрального каналу на площі 24184,48 га.</p> <p>Проектування, будівництво на базі контурних рисових систем нових рисових зрошувальних систем (етап 2020–2025 рр.).</p> <p>Проектування, будівництво рисових систем із застосуванням краплинного зрошення на площі понад 4 тис. га.</p> <p>Відновлення мережі внутрішньогосподарських рисових зрошувальних систем на площі понад 10 тис. га та підтримка їх у робочому стані за рахунок виконання ремонтно-відновлювальних робіт.</p> <p>Диверсифікація виробництва у напрямі переробки рису-сирцю, а також переробки (використанні) побічних продуктів (використання рисової соломи як палива при сушінні продовольчого, фуражного і насінневого зерна, виробництво брикетів з лузги рису для опалення приміщень). Проведення реконструкції існуючих рисопереробних заводів, будівництво нових рисопереробних заводів, що забезпечать вихід продукції та її відповідну якість (65% крупи рисової, до 10% січки)</p>

Заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем і досягнення мети Програми	Очікувані результати (результативність виконання заходів)
Формування системи стратегічного управління розвитком галузі, удосконалення системи державного регулювання на інноваційній основі, наукового забезпечення та дорадництва	Формування системи стратегічного управління розвитком галузі рисівництва як комплексу взаємопов'язаних, взаємодоповнюючих і узгоджених форм і засобів управління, що спрямовані на забезпечення динамічного довгострокового соціально-економічного галузевого розвитку та раціонального використання природно-ресурсного потенціалу територій рисосіяння. Державне регулювання розвитку галузі рисівництва має здійснюватися шляхом: запровадження нормування при здійсненні режиму зрошення та відведення дренажно-скидного стоку за межі рисових зрошувальних систем (економічний ефект від реалізації цих заходів включає такі складові: ефект від економії зрошувальної води (зменшення зрошувальної норми від 22–25 тис. м ³ /га до 18 тис. м ³ /га); ефект від поліпшення якості дренажно-скидного стоку і зменшення об'ємів його відведення (доведення непродуктивних об'ємів поверхневого стоку з рисових зрошувальних систем до 2–3 тис. м ³ /га); формування тарифної політики, зокрема, встановлення фіксованих державних і комунальних цін (тарифів) на зрошувальну воду, у тому числі диференційованих тарифів, що відповідають розміру економічно обґрунтованих витрат на подачу, розподіл і відведення води на меліорованих землях; створення умов для переоснащення матеріально-технічної бази рисівницьких господарств шляхом удосконалення довготермінового кредитування, запровадження механізмів здешевлення кредитів для виробників рису, системи фінансового лізингу; здійснення в установленому порядку державного контролю за додержанням законодавства з питань меліорації у процесі проектування, будівництва (реконструкції), експлуатації рисових зрошувальних систем, окремих об'єктів інженерної інфраструктури. Підвищення ролі галузевих науково-дослідних установ, у тому числі збільшення державного фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, спрямованих на забезпечення виконання фундаментальних і прикладних досліджень у галузі рисівництва
Створення системи управління базами даних, що відображають стан розвитку галузі рисівництва	Створення сукупності програмних засобів, призначених для формування, ведення і диференційованого використання бази даних, що відображає стан розвитку галузі, суб'єктами управління

*Систематизовано за даними Інституту рису Національної академії аграрних наук України.

Визначення результативності виконання Програми в цілому та за етапами ґрунтується на використанні системи показників (індикаторів). Порівняння фактичних показників із плановими (затверджені програмою) здійснюється шляхом: оцінки витрат з державного і місцевих бюджетів, у тому числі капітальні вкладення і дотації з державного і місцевих бюджетів та інших джерел на реалізацію програмних заходів (показників витрат); оцінки ступеня досягнення проміжних та кінцевих цілей реалізації Програми з використанням показників обсягу виробленої продукції внаслідок виконання програмних заходів, спрямованих на розв'язання галузевих проблем і досягнення мети Програми (показників продукту); визначення ступеня досягнення параметрів якості виробле-

ної продукції (показників якості); оцінки ефективності затрат ресурсів, які використані для виконання Програми (показників ефективності); оцінки рівня залучення коштів із бюджетних і позабюджетних джерел та їх співвідношення (індикаторів співфінансування).

Загальна економічна та соціальна ефективність розробленої Програми буде залежати, насамперед, від кон'юнктури ринку, дієвості інструментів державної аграрної політики, окупності витрат, пов'язаних з розвитком галузі рисівництва.

Таким чином, у статті опрацьовано концептуальний підхід до розробки галузевої комплексної програми «Розвиток галузі рисівництва в Україні до 2020 року» (розкрито основні галузеві проблеми, розв'язання яких потребують державної підтримки, координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, обґрунтовано очікувані результати реалізації заходів з виконання Програми, визначено напрями організаційно-економічних та техніко-технологічних перетворень галузі рисівництва та заходи з виконання Програми, спрямовані на розв'язання галузевих проблем та досягнення завдань і мети Програми).

Висновки та пропозиції. Основною метою розробки галузевої комплексної програми «Розвиток галузі рисівництва в Україні до 2020 року» як головного галузевого нормативного документа, що містить найважливіші напрями організаційно-економічних та техніко-технологічних перетворень галузі рисівництва та заходи, спрямовані на розв'язання галузевих проблем та вдосконалення організаційної структури управління галуззю рисівництва, є сприяння реалізації державної політики щодо регулювання розвитку галузі, забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних та інших ресурсів, науково-технічного і виробничого потенціалу, а також координації діяльності всіх виконавців (центральної і місцевих органів виконавчої влади, наукових установ, виробників рису та ін.) для розв'язання існуючих проблем галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Галузева комплексна програма «Рис України – 2005–2010» / [Ванцовський А. А., Сідоров Т. Т., Пушка П. Г. та ін.]. – К. : УААН, 2004. – 54 с.
2. Закон України «Про державні цільові програми» / Верховна Рада України, 18.03.2004, № 1621-IV. – (Нормативний документ Верховної Ради України. Закон): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1621-15>
3. Концепція державної підтримки галузі рисівництва в Україні / [Ванцовський А. А., Вожегов С. Г., Шапар І. І. та ін.]. – К. : УААН, 2004. – 18 с.
4. Наказ Мінагрополітики, НААН України «Про затвердження Галузевої комплексної програми «Рис України 2010–2015 роки» / Мінагрополітики, НААН України, 14.10.2010, № 647/139. – (Нормативний документ Мінагрополітики, НААН України. Наказ): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1021.6738.0>

5. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 420 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року» / Кабінет Міністрів України, 19.09.2007, № 1158. – (Нормативний документ Кабінету Міністрів України. Постанова): [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1158-2007-%EF>
7. Рис Херсонщини: цільова комплексна програма розвитку галузі рисівництва / [Логвиненко Г. Ф., Ванцовський А. А., Морозов Р. В. та ін.]. – Херсон : Колос, 2000. – 44 с.

УДК 330.322: 332.14:001.8

ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

*Мустяца В. М. – викладач, Південний філіал
Національного університету біоресурсів і природокористування
України "Кримський агротехнологічний університет"*

Постановка проблеми. Реалізація інноваційного сценарію розвитку регіону ускладнюється через відсутність чітко сформульованої інвестиційної стратегії та дієвих механізмів її реалізації. Інвестиційна стратегія дозволяє визначити пріоритетні напрями інвестиційної політики, які, в свою чергу, визначають форми і методи інституційної взаємодії учасників інвестиційної діяльності в регіоні.

Стан вивчення проблеми. Проблемам інвестування присвятили свої праці зарубіжні науковці: В. Беренс, Л. Гітман, М. Джонк, Дж. Кейнс, Т. Райс, П. Хавранек, Р. Холт. В українській економічній науці поняття «інвестиція» до 1991р. не застосовувалося й ототожнювалося з терміном «капітальні вкладення». Починаючи з 1991 р. українські вчені-економісти такі як: П. Беленький, Л. Борщ, М. Денисенко, М. Долішній, М. Крупка, І. Лукінов, Т. Майорова, С. Мочерний, С. Онишко, А. Пересада, В. Федоренко, А. Череп та ін., здійснили теоретичні дослідження в галузі інвестування.

Однак питання, пов'язані із інвестиційним забезпеченням інноваційного розвитку регіонів, на сьогодні мало досліджені.

Завдання дослідження. Метою дослідження є дослідження науково-методичного апарату, спрямованого на забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційного процесу на регіональному рівні.

Результати дослідження. Можливості виходу української економіки на траєкторію сталого розвитку останнім часом пов'язують з активізацією інвестиційної діяльності та переходом до інноваційної моделі розвитку економіки. Сучасні умови відтворення, загострення конкуренції між регіонами за ресурси різко підвищили значимість питань інвестиційного забезпечення розвитку регіональної економіки.